

WATERKAMPIOEN

12/ 2012 / 21 JUNI / www.anwbwatersport.nl / € 5,25

85 JAAR

15 Ellings
willen naar
Engeland

KLEINER
BOUWEN IS IN
WINNER 900

Monsun 31: de
oer-Hallberg Rassy

Klussen op de Tuimelaar
DAN DENK JE DAT
JE KLAAR BENT

Zo maak je het
relaxed én leuk!
Kids aan
boord

BP 8 710966 956663

01212
391905
56662

anwb

Vackra båtar seglar väl

Hallberg
Rassy
Monsoon 31

Belangrijke, bijzondere of gewoon mooie ontwerpen uit de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. Klassiekers in 'plastic'. De nieuwkomers van toen zetten we hier nog eens in het zonnetje.

't is misschien wel een van de doodgewoonste zeiljachten ter wereld. En juist dát is zo bijzonder aan de Hallberg Rassy 31, ook wel bekend als de Monsun. Niks bijzonders, schier onverwoestbaar en met een dikke negenhonderd gebouwde exemplaren de succesvolste 'Rassy' ooit. Een 'mooie' boot met een verhaal.

TEKST: JAN BRIEK // FOTO'S: BERTEL KOLTHOF

De Hallberg Rassy Monsun 31 was het eerste zeiljacht van deze inmiddels wereldberoemde werf. En ook meteen het succesvolste. Negenhonderdvier exemplaren zijn er gebouwd; ongeveer tweehonderd daarvan kwamen naar Nederland. Zo gek is dat niet: de Monsun 31 is zo'n typisch Scandinavisch schip. Sterk, stijf, solide, met een tikkeltje overgewicht misschien, maar betrouwbaar en zeewaardig. Een traditionele S-spant met het roer achter de kiel, ingelamineerde ballast, volglas romp en sandwich-dek (met - voor die tijd best bijzonder - schuim als kernmateriaal). De Monsun 31 was misschien niet het meest vooruitstrevende jacht van z'n tijd, maar kreeg binnen korte tijd een grote schare trouwe aanhangers. En heeft die nog steeds. Waaronder Jan en Loes Braamhorst, medewerkers van de Waterkampioen, die al jaren dik tevreden zijn met hun *Charlotte*.

EEN BEIER OP ORUST

De naam Hallberg Rassy is synoniem voor 'degelijkheid', 'zeewaardigheid', 'kwaliteit' en... ach, laten we hier niet te veel reclame maken voor het Zweedse merk. Iedereen kent het en dat zegt eigenlijk al genoeg. Een 'Rassy' was en is voor veel zeilers nog altijd een droomboot. Een jacht voor lange reizen met een - letterlijk - onverwoestbaar imago. Of dat terecht in de loop der jaren is uitgegroeid tot min of meer mythische proporties, laten we hier verder in het midden. Het verhaal achter het merk begint bij het laatste deel van de naam: Christopher Rassy. Geen Zweed. Integendeel: hij werd geboren in Beieren, ver van het water. Maar boten bouwen zat Rassy wel in het bloed. Hij deed dat als hobby, maar had al snel door dat 'le, wilde hij écht iets bereiken in

de wereld van de jachtbouw, niet in Beieren moest blijven hangen. Een idee overigens dat een andere Beierse botenbouwer jaren later zou logenstraffen... Christopher trok de stoute schoenen aan, schreef verschillende open sollicitaties naar werven in Zweden, dat hij als het bootbouwmekka van de wereld beschouwde, en kreeg zowaar één positieve reactie. Met een fiets als enige bezit toog hij naar het noorden en ging aan de slag op een kleine Zweedse werf op Orust. Maar Rassy wilde meer...

NATUURTALENT HALLBERG

Halverwege de jaren zestig had op datzelfde Orust een andere bootbouwer een bloeiend bedrijf: Harry Hallberg. Harry Hallberg was in 1914 geboren op het Zweedse eiland, waar hij als veertienjarige z'n eerste houten bootje bouwde.

Hij bleek een natuurtalent en kon - eigenlijk nooit van tekeningen - 'one off' jachten bouwen. In 1943 begon hij z'n eigen werf in het plaatsje Kungsviken. Daar bouwde hij ook serieschepen, waaronder de Folkboot en de Kungskryssaren, een lokaal bekende wedstrijdklasse.

Harry's grootste verdienste bleek echter dat hij al vroeg in de jaren zestig het belang van polyester onderkende als materiaal om boten van te bouwen. Zeker in Zweden kun je hem beschouwen als een pionier op dit gebied. Het eerste polyester jacht van z'n hand was de P-28, een boot die in de jaren daarna veel navolging zou krijgen.

CONCURRENTEN

Nét toen Christopher Rassy de ambitie had om groter te groeien, was Harry Hallberg zo ver dat hij z'n kleine werf in Kungsviken verruilde voor een groter bedrijf in Ellös - ook op Orust. En je raadt al wie z'n oude werf kocht: Christopher Rassy.

Gedurende de daaropvolgende periode van zeven jaar zijn Hallberg en Rassy concurrenten - hoewel ze op behoorlijk verschillende markten opereren. Rassy bouwt vooral one off-jachten, maar komt ook met z'n eerste serieproduct op de markt: de Rasmus 35. Alhoewel, serieproduct: de eerste twee worden gebouwd in mahonie en de bouwtijd per boot is niet minder dan een jaar. Toch is het voor die tijd een cruciaal jacht. Om te beginnen was het naar de begrippen van toen enorm. Bovendien had de Rasmus een middenkuip - destijds een onbekend fenomeen op een boot als deze. En een vast windscherm. Waar zouden we die kenmerken later toch terugzien? Tenslotte was er de ontwerper: Olle Enderlein, een grootheid in Scandinavië en daarbuiten. Die Enderlein is wat Rassy en Harry Hallberg in die periode gemeen hadden. Hallberg zat inmiddels diep in het polyester en bouwde succesvol flinke series jachten. Behalve de eerder genoemde P-28 waren dat de Misil 24, de Mistress 32 en de Mistral 33. Die laatste drie stuk voor stuk ontwerpen van diezelfde Enderlein. We komen later nog op hem terug.

EEN GROTE VLUCHT

In 1972 hield Harry Hallberg het voor gezien. Hij ging met pensioen en zijn werf werd overgenomen door - goed geraden - Christopher Rassy, die met de Rasmus 35 de smaak van seriebouw te pakken had gekregen. Rassy besluit echter de naam Hallberg aan te houden. Als merknaam is Hallberg in die tijd namelijk veel groter dan die van hemzelf. Maar hij wil zichzelf ook niet helemaal wegcijferen. Het resultaat moge inmiddels bekend zijn: Hallberg Rassy. Zonder dat Hallberg en Rassy ook maar één seconde hebben samengewerkt of elkaars zakelijke partners zijn geweest.

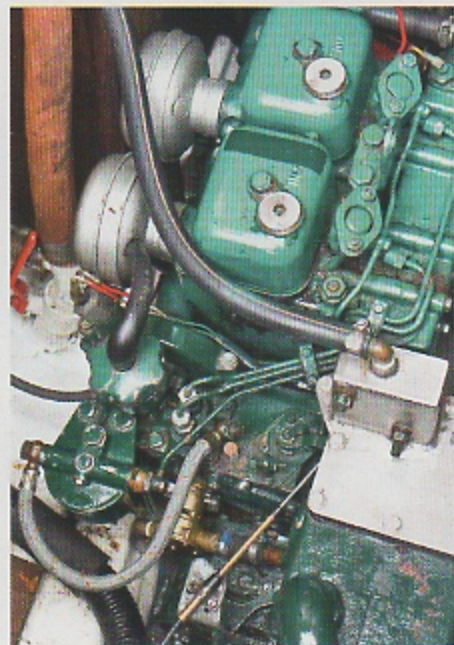
Hallberg Rassy neemt al direct een grote vlucht. Niet in de laatste

V.L.N.R.

De duurzaamheid straalt ervan af...

Hij zeilt heel gemakkelijk, eigenlijk onder alle omstandigheden, behalve weinig wind.

Nog origineel: de 300 kilo zware Volvo Penta motor.

plaats dankzij de introductie van een nieuw model, de eerste echte Hallberg Rassy: de Monsun 31. Het jacht wordt geïntroduceerd in 1973 en in de tien jaar die volgen komen er ruim 900 uit de productiehal. Het succes is zo groot dat in 1975 de omvang van de werf wordt verdubbeld.

MEER MODELLEN

Hallberg Rassy ontwikkelt in die periode een reeks nieuwe modellen die allemaal wel wat toevoegen aan de markt. De 41 is bijvoorbeeld het eerste schip met een volwaardige doorgang onderdeks naar de achterhut, de 38 zou het eerste model zijn met de kenmerkende blauwe bies op de romp, de 352 evenaart bijna het succes van de Monsun met achthonderd gebouwde exemplaren (tot 1989) en de 312 doet daar maar weer weinig voor onder met zevenhonderd stuks. In 1982 loopt het vlaggenschip van de werf van stapel: de 49. Een model dat drie jaar later het eerste seriejacht ter wereld wordt met twee losse fauteuils in de kajuit. In 1987 bouwt Hallberg Rassy z'n eigen polyesterfabriek - Hallberg Rassy Marinplast - in Kungshamn.

In diezelfde periode begint de huidige Hallberg Rassy-baas z'n carrière. Magnus Rassy bouwt op zestienjarige leeftijd z'n eerste boot. Een wedstrijdijachtje dat helemaal niets te maken heeft met alles waarvoor Hallberg Rassy op dat moment staat, maar misschien heeft het wel meegespeeld bij de keuze voor een nieuwe ontwerper in 1988. De Argentijn Germán Frers werd toen aange-

trokken om de zeilprestaties van Hallberg Rassy eens duchtig op te schudden en met succes. De grootste Hallberg Rassy is op dit moment de 64, tevens de grootste Rassy ooit. Hallberg Rassy heeft inmiddels ruim 8.900 zeiljachten gebouwd, waarvan 2.900 naar ontwerp van Frers. De werf is nog altijd voor honderd procent in handen van de familie Rassy.

"Het leek of we op een speedboot zaten maar dat zegt vooral iets over onze oude boot..."

BOTEN OP VOORRAAD

Hallberg Rassy werd in Nederland in z'n beginperiode korte tijd verkocht door de Duitse importeur, Nautic-Börcherts, die een vestiging had in Eemnes. Al in 1975 kreeg het merk een plaats bij een van de destijds 'grote drie' (Driessen, Peek en De Boom) in Nederland: Peek Yachting. Het bedrijf verkocht Hallberg Rassy in eerste instantie vanuit de vestiging in Klundert en verhuisde een jaar later naar Bruinisse. Rassy was maar een van de vele merken die het bedrijf voerde. In totaal verkocht Peek via een dealernetwerk toen ongeveer 1.200 boten per jaar. Eind jaren zeventig kwam de huidige importeur, Paul Hameeteman, als verkoper in dienst bij Peek. Niet veel

BOVEN Bijna veertig jaar oud, maar nog altijd in uitstekende conditie. Wat betreft constructie en afwerking doet de Monsun 31 Hallberg Rassy eer aan.

LINKS Jan en Loes Braamhorst zijn al acht jaar eigenaar van de Monsun 31 Charlotte. "We willen nooit meer wat anders."

ONDER Kwaliteit tot in de details: op het schip zitten nog de originele lieren.

later moest Peek Yachting - inmiddels in eigendom van Vroom en Dreesman - noodgedwongen saneren. Peek zelf stapte uit het bedrijf en Paul Hameeteman kreeg de schone taak om de 242 (!) boten die nog op voorraad waren te verkopen. "Dat lukte in anderhalf jaar", zegt Paul. "De tegenprestatie van V&D was dat ik het kantoor in Bruinisse mocht huren én alle merken mocht overnemen die ik wilde hebben." Zoveel waren dat er niet... "Ik wilde klein blijven en me kunnen concentreren", zegt Paul daar nu over. Het resultaat was dat hij uitsluitend Hallberg Rassy overnam. En dat bleek een gouden zet.

Onder de naam Nova Yachting groeide Pauls bedrijf uit tot een van de weinige stabiele factoren binnen de Nederlandse watersportbranche. Al sinds 1982 is het onder die naam gevestigd in Bruinisse. Het oude 'V&D-kantoor' werd pas twee jaar geleden verruild voor een nieuwe lokatie met internationale allure.

WAT AL TE BESCHIEDEN

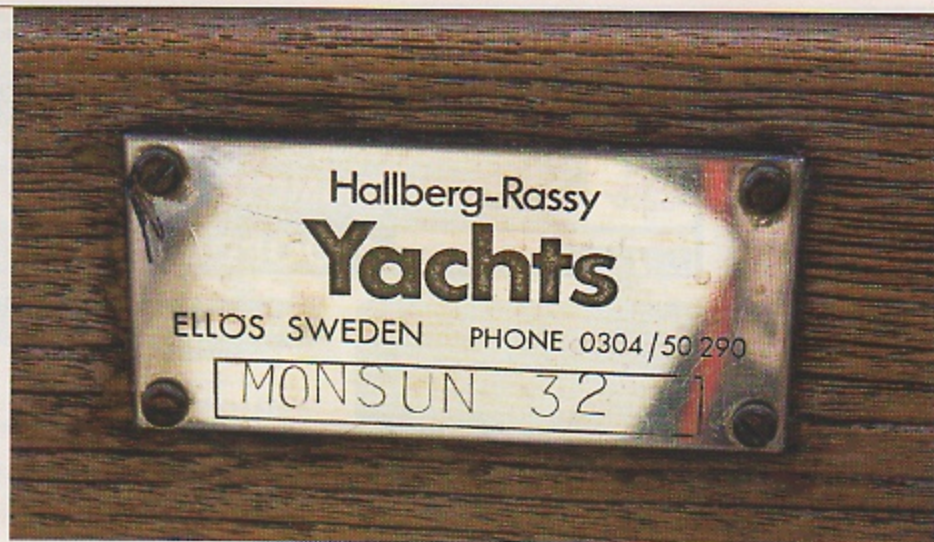
Komen we, zoals beloofd, nog even terug op de man wiens ontwerpen zo'n belangrijke rol hebben gespeeld bij het succes van Hallberg Rassy: Olle Enderlein (1917-1993). De man van wie het citaat is, dat als kop dient boven dit artikel. "Vackra batar seglar väl", oftewel: "Mooie boten zeilen goed". Een grappig toeval: Enderlein, afkomstig uit Finland, had Duitse voorouders; net als Christoph Rassy...

Enderlein, ingenieur, pakt het ontwerpen van jachten op als hobby, maar besluit al snel dat hij er z'n brood mee wil verdienen. Hij zegt op z'n 27ste z'n baan op om zich daar voor honderd procent op te storten. Later vertelt hij daar over dat hij "het gevoel had te stoppen met werken". Dat zegt wel iets over zijn passie. Hij voelde zich evenveel kunstenaar als constructeur.

Enderlein mocht dan Duitse voorouders hebben, in z'n doen en laten was hij een typische Scandinaviër: een rustige man van weinig woorden, die niet in de belangstelling wilde staan. Gezien z'n werk had hij best wat minder bescheiden mogen zijn.

Enderlein tekende honderden schepen, van kano's tot de grote Hallberg Rassy 49. Hij won diverse internationale ontwerpprijsvragen en ontving ervolde

Hallberg en Rassy zijn concurrenten geweest nooit zakelijke partners

TECHNISCHE GEGEVENS

HALLBERG RASSY MONSUN 31

Lengte over alles	9,40 m
Lengte waterlijn	7,50 m
Breedte	2,90 m
Diepgang	1,35 m
Waterverplaatsing	4 ton
Ballast	1,9 ton
Zeiloppervlak	39 m ²
Masthoogte	12,70 m
Motor	Volvo Penta MD II B, 25 pk
Prijs in 1974	f 74.530 (± € 33.900)

onderscheidingen van onder meer het Zweedse watersportverbond KSSS en de Zweedse Cruising Club.

DE WERELD ROND

De beroemdste Monsun 31 is zonder twijfel de *Golden Lady* van Kurt Björklund, onderdeel van de collectie van het scheepvaartmuseum van Råå, in Zuid-Zweden. Björklund kocht het jacht nieuw in 1974. Toen hij in 1983 met pensioen ging, maakte hij met *Golden Lady* zijn eerste wereldreis, zonder dat het schip daarvoor op wat voor manier dan ook werd aangepast. Omdat dat zo makkelijk ging, maakte Björklund er daarna nog één, en nog één. En ging zelfs voor de vierde keer voor een wereldomzeiling van huis, een tocht die hij vanwege z'n eigen gezondheid halverwege op moest geven. In plaats van z'n schip daarna te verkopen, schonk hij het aan het scheepvaartmuseum, omdat hij het naar zijn zeggen "niet kon verdragen dat hij niet zou weten waar zijn schip zou zijn".

LANGUIT OP DE BANK

Jan en Loes Braamhorst maken het heel wat minder bont. Ze hebben hun 31, Charlotte, inmiddels zeven jaar en maken tenminste één keer per jaar een langere vakantie reis met het schip. De Monsun betekende een belangrijke stap voorwaarts in hun zellersleven. "Hiervoor hadden we een IP 24", zegt Jan. "Met deze boot kan je zoveel meer. En dat wilden we ook: een boot die goed zeilt en geschikt is voor ruim water." Die wens leidde in eerste instantie niet per se naar een Monsun 31. "We wilden eigenlijk gewoon een boot waarin je languit op de bank kon liggen", vat Loes de belangrijkste wensen kernachtig samen. Tót ze een Monsun 31 zagen in de serie '2eHANDS' in de Waterkampioen - het zou hun eigen schip worden, maar dat wisten ze toen nog niet. "De boot lag in Lemmer", vertelt Loes. "Helemaal vooraan aan de steiger. We kwamen aanlopen, zagen de lijn en waren meteen verkocht." En de Monsun dus ook. "Nadat ik hem had gezien, kon ik nog maar aan één ding denken", zegt Loes. "Ik wil hem hebben, ik wil hem hebben..." Jan: "Nou had ik voor we 'm kochten binnen één van de olielampjes aangedaan waardoor een stukje plafond was gesmolten... We moesten hem dus ook wel kopen." Een groot voordeel: de oude IP verwisselde dankzij internet ook binnen drie uur van eigenaar. Tja, andere tijden.

De Monsun 31 bleek in een uitstekende conditie. "Constructief heel goed en o zo netjes afgewerkt", zegt Jan. "We hebben hem gekocht, zijn aan boord gestapt en weggevaaren." Gewoon op de

originele motor, een Volvo MD II B van 25 pk en 300 kilo... Dat eerste jaar ging de reis naar Engeland. Waarbij Jan en Loes zich verbaasden over het comfort, de stabiliteit en de zeewaardigheid van hun nieuwe aanwinst. "t Zeilt heel makkelijk, blijft zeilen, ook met meer wind en we voelen ons heel veilig aan boord", zegt Loes. "We hadden natuurlijk bijna twintig jaar met die IP

gevaren", zegt Jan. "Dit was zó anders. We hadden het gevoel dat we op een speedboot zaten; zo hard ging het voor ons gevoel. Al zegt dat meer over die IP dan over de Hallberg Rassy trouwens..." Want een hele snelle boot is de Monsun natuurlijk niet. Relatief zwaar, met een flink bal-

lastaandeel en licht ondertuigd. "Als het een beetje waait, kunnen we aardig meekomen", zegt Jan, "Maar met minder wind houdt het op. Vinden we ook helemaal niet erg. Deze boot heeft andere voordelen."

"GROTER WILLEN WE NIET"

Jan en Loes gebruiken hun Charlotte als echte tweepersonsboot. Groter willen ze beslist niet. "Deze maat is zo handzaam", zegt Jan. "Je kunt er alles mee doen. Bovendien is hij relatief smal, zodat je veel makkelijker een ligplaats kunt vinden dan met een modern, breed schip. We hadden bijvoorbeeld binnen anderhalf jaar een vaste ligplaats in de Houtribhaven in Lelystad. En de diepgang is met 1,35 meter heel bescheiden, zodat je bijvoorbeeld op de Wadden bijna overal overheen kunt." Eigenlijk heeft de Monsun 31 maar één nadeel. "Hij wil absoluut niet achteruit", zegt Jan. "In het begin dacht ik nog: die boot moet doen wat ik wil. Maar dat heb ik snel afgeleerd. 't Is nu andersom: ik kijk wel wat hij wil en daar pas ik me op aan." Loes: "Maar verder? Echt: we willen nooit meer wat anders." ↓

LINKS BOVEN Het originele bouwplaatje: bouwnummer 32.